ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ CHRISTINE STIX-HACKL

της 26ης Σεπτεμβρίου 2002 [1]

Περιεχόμενα

I — Εισαγωγή ..... I - 10765

II — Αιτήματα και λόγοι αναιρέσεως ..... I - 10766

III — Εξέταση της υποθέσεως ..... I - 10768

A — Επί των λόγων αναιρέσεως με τους οποίους προβάλλεται ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλημμέλειες κατά τη διαδικασία ..... I - 10768

1. Επί της κακής συνθέσεως του τμήματος (πρώτος λόγος αναιρέσεως) .... I - 10768

2. Επί της παραλείψεως διεξαγωγής προταθείσας αποδείξεως (δεύτερος λόγος αναιρέσεως) ..... I - 10773

B — Επί των λόγων αναιρέσεως με τους οποίους προβάλλεται η εσφαλμένη εκτίμηση της τυπικής νομιμότητας της αποφάσεως ..... I - 10776

1. Επί της προσβολής των διαδικαστικών δικαιωμάτων της αναιρεσείουσας από την Επιτροπή (τέταρτος λόγος αναιρέσεως) ..... I - 10776

2. Επί του ζητήματος της νομότυπης κυρώσεως της αποφάσεως της Επιτροπής και της αντιστοιχίας περιεχομένου μεταξύ της αποφάσεως που κοινοποιήθηκε στην αναιρεσείουσα και της αποφάσεως που έλαβε η Επιτροπή (τρίτος λόγος αναιρέσεως) ..... I - 10777

Γ — Επί των λόγων αναιρέσεως με τους οποίους προβάλλεται η εσφαλμένη εκτίμηση της ουσιαστικής νομιμότητας της αποφάσεως ..... I - 10778

1. Επί του αυτοτελούς χαρακτήρα της παραβάσεως των κανόνων του ανταγωνισμού διά της συμμετοχής στο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών (έβδομος λόγος αναιρέσεως) ..... I - 10778

2. Επί των αρνητικών επιπτώσεων του συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών επί της «κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού» κατά την έννοια του άρθρου 65 της Συνθήκης ΕΚΑΧ (έκτος λόγος αναιρέσεως) ..... I - 10782

Δ — Επί του λόγου αναιρέσεως που αφορά την ανεπαρκή αιτιολογία του προστίμου (πέμπτος λόγος αναιρέσεως) ..... I - 10784

IV — Πρόταση ..... I - 10785

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

I — Εισαγωγή

1. Η παρούσα υπόθεση αφορά τον έλεγχο της αποφάσεως του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (δεύτερο πενταμελές τμήμα) της 11ης Μαρτίου 1999 που εκδόθηκε επί της υποθέσεως Preussag Stahl AG κατά Επιτροπής[2] (στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση).

2. Όσον αφορά την προϊστορία των σχέσεων μεταξύ του βιομηχανικού κλάδου της χαλυβουργίας και της Επιτροπής κατά τα έτη 1970-1990, ιδίως όσον αφορά τις ρυθμίσεις για τη μεγάλη κρίση και την απόφαση 2448/88/ΕΚΑΧ της Επιτροπής, της 19ης Ιουλίου 1988, που καθιερώνει σύστημα επιτήρησης για ορισμένα προϊόντα της βιομηχανίας σιδήρου και χάλυβα[3], παραπέμπω στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση. Το σύστημα επιτηρήσεως που καθιέρωσε η απόφαση 2448/88 έληξε στις 30 Ιουνίου 1990 και αντικαταστάθηκε από ένα καθεστώς ατομικής και εθελοντικής πληροφορήσεως[4].

3. Στις 16 Φεβρουαρίου 1994 η Επιτροπή εξέδωσε κατά δεκαεπτά ευρωπαϊκών χαλυβουργικών επιχειρήσεων και κατά μιας επαγγελματικής ενώσεώς τους την απόφαση 94/215/ΕΚΑΧ σχετικά με τη διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 65 της Συνθήκης ΕΚΑΧ όσον αφορά συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές που εφήρμοσαν ευρωπαίοι παραγωγοί δοκών χάλυβα[5] (στο εξής: απόφαση). Κατά την άποψη της Επιτροπής, οι αποδέκτες της αποφάσεως είχαν παραβεί το δίκαιο του ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα διά της δημιουργίας ενός συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών το οποίο αντέβαινε στους κανόνες του ανταγωνισμού και προβαίνοντας στον καθορισμό τιμών και στην κατανομή των αγορών. Η Επιτροπή επέβαλε πρόστιμο σε δεκατέσσερις από τις ανωτέρω εταιρίες. Στην περίπτωση της Salzgitter Stahl AG (στο εξής: αναιρεσείουσα), πρώην Preussag Stahl AG, η Επιτροπή επέβαλε πρόστιμο ύψους 9 500 000 ECU.

4. Πολλές θιγόμενες εταιρίες, μεταξύ των οποίων και η αναιρεσείουσα καθώς και η επαγγελματική ένωση, άσκησαν προσφυγή ενώπιον του Πρωτοδικείου κατά της αποφάσεως αυτής. Το Πρωτοδικείο δέχθηκε εν μέρει την προσφυγή της αναιρεσείουσας και μείωσε το πρόστιμο σε 8 600 000 ευρώ.

5. Στις 18 Μαΐου 1999, η αναιρεσείουσα κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου αίτηση αναιρέσεως κατά της αποφάσεως αυτής.

2 — T-148/94, Συλλογή 1999, σ. II-613.

3 — ΕΕ L 212, σ. 1.

4 — Πρβλ. σκέψη 33 της αποφάσεως της 11ης Μαρτίου 1999, T-141/94, Thyssen Stahl κατά Επιτροπής (Συλλογή 1999, σ. II-347).

5 — ΕΕ L 116, σ. 1.

II — Αιτήματα και λόγοι αναιρέσεως

6. Η αναιρεσείουσα ζητεί με την αίτησή της αναιρέσεως από το Δικαστήριο:

1) να εξαφανίσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση στον βαθμό που το Πρωτοδικείο απέρριψε την προσφυγή της Preussag Stahl AG κατά της αποφάσεως,

2) να ακυρώσει τα άρθρα 1, 3 και 4 της αποφάσεως στον βαθμό που η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση επικυρώνει τα άρθρα αυτά,

3) να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα και των δύο βαθμών δικαιοδοσίας,

επικουρικώς,

να μειώσει το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην Preussag Stahl AG με το άρθρο 4 της αποφάσεως και το οποίο ορίστηκε από το Πρωτοδικείο με το διατακτικό 2 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως σε 8 600 000 ευρώ,

όλως επικουρικότερον,

να παραπέμψει την υπόθεση στο Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

1) να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως,

2) να καταδικάσει την αναιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα.

7. Η αναιρεσείουσα προβάλλει με το δικόγραφο της αιτήσεώς της αναιρέσεως τους ακόλουθους *λόγους αναιρέσεως*:

Πρώτος λόγος αναιρέσεως: «Κακή σύνθεση του τμήματος που εξέδωσε την απόφαση»

Δεύτερος λόγος αναιρέσεως: «Παράνομη παράλειψη διεξαγωγής προταθείσας αποδείξεως»

Τρίτος λόγος αναιρέσεως: «Παράτυπη κύρωση της λήψεως και του περιεχομένου της αποφάσεως της Επιτροπής»

το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε *διαδικαστικές πλημμέλειες*, δεδομένου ότι

Τέταρτος λόγος αναιρέσεως: «Προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας της προσφεύγουσας από την Επιτροπή»

— *το τμήμα του Πρωτοδικείου* που εξέδωσε την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση *δεν είχε τη νόμιμη σύνθεση (πρώτος* λόγος αναιρέσεως) και

Πέμπτος λόγος αναιρέσεως: «Ανεπαρκής αιτιολογία της αποφάσεως της Επιτροπής (άρθρο 15 της Συνθήκης ΕΚΑΧ)»

— *παρέλειψε να εξετάσει* παρά τον νόμο ένα *επικληθέν αποδεικτικό στοιχείο (δεύτερος* λόγος αναιρέσεως),

και ότι το Πρωτοδικείο παρέβη επίσης το *κοινοτικό δίκαιο*

Έκτος λόγος αναιρέσεως: «Παράβαση του άρθρου 65 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, όσον αφορά την έννοια της κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού»

— δεχόμενο εσφαλμένως την *τυπική νομιμότητα* της αποφάσεως της Επιτροπής, μολονότι

Έβδομος λόγος αναιρέσεως: «Παράβαση του άρθρου 65 της Συνθήκης ΕΚΑΧ όσον αφορά την εκτίμηση της ανταλλαγής πληροφοριών»

κατά τη διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής προσβλήθηκαν τα διαδικαστικά δικαιώματα της αναιρεσείουσας (*τέταρτος* λόγος αναιρέσεως) και

Συνοπτική έκθεση των λόγων αναιρέσεως και των σκελών τους κατά θεματική ενότητα

η απόφαση της Επιτροπής δεν ελήφθη νομοτύπως (*τρίτος* λόγος αναιρέσεως)·

8. Από τις αναπτύξεις στους επιμέρους λόγους αναιρέσεως και στα σκέλη αυτών προκύπτει ότι η αναιρεσείουσα υποστηρίζει συνοπτικώς κατά θεματική ενότητα ότι

— δεχόμενο εσφαλμένως την *ουσιαστική νομιμότητα* της αποφάσεως της Επι-

τροπής, μολονότι η αναιρεσείουσα δεν παρέβη το άρθρο 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ διότι

η συμμετοχή στο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών[6] δεν αποτελούσε αυτοτελή παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού (*έβδομος* λόγος αναιρέσεως)

το σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών και οι συμφωνίες περί καθορισμού τιμών δεν ήταν δυνατόν να έχουν αρνητικές επιπτώσεις επί της «κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού» (*έκτος* λόγος αναιρέσεως)·

— μη λαμβάνοντας υπόψη τις πλημμέλειες της *αιτιολογίας για το πρόστιμο* (*πέμπτος* λόγος αναιρέσεως).

9. Η εξέταση των λόγων αναιρέσεως που ακολουθεί βασίζεται στην ανωτέρω σύνοψη. Οι λόγοι αναιρέσεως, τα σκέλη στα οποία είναι διαρθρωμένοι και τα επιχειρήματα που προβάλλει η αναιρεσείουσα καθώς και η επιχειρηματολογία της Επιτροπής θα εκτεθούν βάσει αυτών των επιμέρους σημείων.

6 — Η αναιρεσείουσα κάνει λόγο για «επιτήρηση των παραγγελιών και των παραδόσεων» (στον ενικό), εννοεί όμως προφανώς τόσο την επιτήρηση των παραγγελιών και των παραδόσεων στο πλαίσιο της επιτροπής δοκών χάλυβα όσο και την ανταλλαγή πληροφοριών στο πλαίσιο της ενώσεως για τον ελασμένο χάλυβα. Δεδομένου ότι η ύπαρξη δύο αλληλοσυμπληρούμενων συστημάτων ανταλλαγής πληροφοριών (βλ. σκέψη 371 της αποφάσεως Thyssen Stahl κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 4) στην περίπτωση της αναιρεσείουσας δεν έχει σημασία ούτε για την απόφαση της Επιτροπής ούτε για την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση αλλά ούτε και για την επιχειρηματολογία της αναιρεσείουσας, θα γίνεται λόγος στη συνέχεια σε κάθε περίπτωση για «το» σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών.

10. Οι λόγοι αναιρέσεως που προβάλλονται στην παρούσα διαδικασία αντιστοιχούν εν μέρει, από άποψη περιεχομένου, με τους λόγους αναιρέσεως ή με σκέλη των λόγων αναιρέσεως που προβάλλονται στην υπόθεση C-194/99 P (Thyssen Stahl AG κατά Επιτροπής)[7]. Επί της ανωτέρω υποθέσεως θα αναπτύξω σήμερα επίσης τις προτάσεις μου. Όπου υπάρχει αντιστοιχία περιεχομένου των επιχειρημάτων, θα παραπέμπω με τις παρούσες προτάσεις μου στις εκτιμήσεις που διατύπωσα με τις προτάσεις μου επί της υποθέσεως C-194/99 P.

III — Εξέταση της υποθέσεως

Α — *Επί των λόγων αναιρέσεως με τους οποίους προβάλλεται ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλημμέλειες κατά τη διαδικασία*

1. Επί της κακής συνθέσεως του τμήματος (*πρώτος* λόγος αναιρέσεως)

Επιχειρήματα των διαδίκων

11. Η *αναιρεσείουσα* υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο παραβίασε το άρθρο 46 σε συνδυασμό με το άρθρο 31 του Οργανισμού

7 — Υπόθεση που εκκρεμεί ενώπιον του Δικαστηρίου.

ΕΚΑΧ του Δικαστηρίου καθώς και τα άρθρα 32, παράγραφοι 1 και 3, 33, παράγραφοι 3 και 5, καθώς και 82, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου (στο εξής: Κανονισμός Διαδικασίας).

12. Η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση υπεγράφη από τρεις δικαστές. Δεν φέρει την υπογραφή του προέδρου, ο οποίος εν πάση περιπτώσει εξακολούθησε να είναι πρόεδρος του τμήματος μέχρι το τέλος της προφορικής διαδικασίας, ούτε την υπογραφή ενός ακόμη δικαστή, ο οποίος επίσης μετείχε στην προφορική διαδικασία. Δεδομένου ότι ο πρόεδρος και ο εν λόγω δικαστής, οι οποίοι έλαβαν μέρος στη διάσκεψη, δεν υπέγραψαν την απόφαση, συντρέχει παράβαση του άρθρου 82, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας και του άρθρου 31 του οργανισμού ΕΚΑΧ του Δικαστηρίου.

13. Η διάταξη του άρθρου 32 του Κανονισμού Διαδικασίας, την οποία παραθέτει το Πρωτοδικείο στη σκέψη 69 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προς στήριξη της κρίσεώς του, δεν δικαιολογεί τη διαδικασία που ακολουθήθηκε, διότι το άρθρο 32, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, το οποίο ρυθμίζει τα της απουσίας, κωλύματος ή αποχής των δικαστών, καλύπτει όχι μόνον τη σύμπραξη στην έκδοση της αποφάσεως, αλλά και τη συμμετοχή στις διασκέψεις.

14. Επομένως, από το άρθρο 32, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 33, παράγραφοι 3 και 5, του Κανονισμού Διαδικασίας μπορεί να συναχθεί, κατά την αναιρεσείουσα, η ακόλουθη αρχή: «όποιος δεν δύναται να λάβει μέρος στην έκδοση της αποφάσεως δεν δύναται να λάβει μέρος ούτε στις διασκέψεις».

15. Ως εκ τούτου, θα έπρεπε είτε οι δικαστές, η θητεία των οποίων πρόκειται να λήξει πριν από την ολοκλήρωση των διασκέψεων, λόγω μερικής ανανεώσεως των μελών του Πρωτοδικείου, να αποχωρήσουν ήδη πριν τη διάσκεψη βάσει του άρθρου 32, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, είτε θα έπρεπε το Πρωτοδικείο να πραγματοποιήσει εγκαίρως την τελική διάσκεψη, περιλαμβανομένης της εκδόσεως της αποφάσεως, ούτως ώστε όλοι οι δικαστές να είναι σε θέση να συμμετάσχουν. Προς τούτο, υπήρχε επαρκής χρόνος, δεδομένου ότι μεσολάβησαν σχεδόν έξι μήνες μεταξύ της προφορικής διαδικασίας και της λήξεως της θητείας στις 17 Σεπτεμβρίου 1998, δύο μετασχόντων σε αυτήν δικαστών, τα δε έγγραφα που τυχόν απαιτούνταν για τις διασκέψεις, όπως τα πρακτικά με τις καταθέσεις των μαρτύρων, ήσαν διαθέσιμα ήδη από τον Ιούνιο του 1998. Η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι η παρούσα υπόθεση διαφέρει ως προς το σημείο αυτό από την υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση του Πρωτοδικείου Finsider [8]. Κατά την έκδοση της αποφάσεως εκείνης ορθώς το Πρωτοδικείο στηρίχθηκε στο άρθρο 32, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, δεδομένου ότι δύο δικαστές είχαν αποχωρήσει από την έναρξη των διασκέψεων.

16. Κατά την αναιρεσείουσα, το άρθρο 32, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας δεν είναι κρίσιμο εν προκειμένω και για τον λόγο ότι δεν πρόκειται για μια περίπτωση «κωλύματος» ενός δικαστή, διότι η πραγματοποίηση των τελικών διασκέψεων ορίστηκε άνευ επιτακτικού λόγου σε χρονικό σημείο κατά το οποίο ορισμένοι δικαστές θα κωλύονταν να λάβουν μέρος λόγω λήξεως της θητείας τους. «Αν γινόταν δεκτό ότι

8 — Απόφαση της 5ης Ιουνίου 1992, T-26/90, Finsider κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. II-1789).

υπάρχει κώλυμα σε μια τέτοια περίπτωση, τότε ο πρόεδρος του τμήματος θα μπορούσε να αποφασίσει μέσω του καθορισμού του χρονικού σημείου των διασκέψεων με ποια σύνθεση το τμήμα θα εκδώσει την απόφαση». Κατά την αναιρεσείουσα, μια τέτοια εξουσία θα παραβίαζε τη «θεμελιώδη αρχή ότι ο νόμιμος δικαστής πρέπει να έχει οριστεί πριν από την έναρξη της εκδικάσεως της επίδικης διαφοράς».

17. Η *Επιτροπή* επικαλείται το άρθρο 33, παράγραφος 5, του Κανονισμού Διαδικασίας, από το οποίο προκύπτει ότι με τη συμμετοχή στις διασκέψεις νοείται η συμμετοχή στην τελική συζήτηση και στην ψηφοφορία. Ως εκ τούτου, η συμμετοχή δικαστών στις πρώτες διασκέψεις δεν είναι καθοριστικής σημασίας για την απόφαση του Πρωτοδικείου. Επομένως, δεν είναι δυνατόν να απαιτηθεί να υπογράφουν την απόφαση οι δικαστές οι οποίοι μετείχαν μόνον στις πρώτες διασκέψεις, όχι όμως στην τελική ψηφοφορία.

18. Οι επικρίσεις της αναιρεσείουσας όσον αφορά την παραπομπή με τη σκέψη 69 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως στο άρθρο 32 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου είναι αβάσιμες. Συχνάκις, στην περίπτωση που επίκειται η αποχώρηση ορισμένων δικαστών από ένα τμήμα, δεν είναι βέβαιο εξαρχής αν η τελική συζήτηση και η ψηφοφορία σχετικά με τα επιμέρους ζητήματα που πρέπει να κριθούν θα πραγματοποιηθούν πριν ή μετά την αποχώρησή τους. Εν προκειμένω, δεν προκύπτει ότι ο πρόεδρος του τμήματος περάτωσε τις διασκέψεις ούτως ώστε η τελική συζήτηση και η ψηφοφορία να πραγματοποιηθούν μετά την αποχώρησή του και την αποχώρηση του ετέρου δικαστού. Το άρθρο 32 ρυθμίζει τη συμμετοχή στις διασκέψεις συμπεριλαμβανομένης της τελικής συζητήσεως και της ψηφοφορίας.

19. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η αναιρεσείουσα δεν αντιλαμβάνεται το νόημα και τον σκοπό της υπογραφής της αποφάσεως. Από τις υπογραφές προκύπτουν τα ονόματα των δικαστών οι οποίοι εξέδωσαν την απόφαση και οι οποίοι φέρουν την ευθύνη γι' αυτήν. Ως εκ τούτου, είναι εύλογο να υπογράφουν την απόφαση μόνον εκείνοι οι δικαστές οι οποίοι μετά την τελική συζήτηση μετέσχον στη ψηφοφορία.

20. Κατά την Επιτροπή, δεν παραβιάστηκε η εγγύηση του νόμμου δικαστή, διότι ήταν δυνατόν να προβλεφθεί με τη μεγαλύτερη σαφήνεια και ακρίβεια η σύνθεση του τμήματος που επρόκειτο τελικώς να εκδικάσει την παρούσα υπόθεση. Τα ανωτέρω δεν αναιρούνται από το γεγονός ότι οι διασκέψεις δεν είχαν εισέτι ολοκληρωθεί κατά την αποχώρηση των δύο δικαστών τον Σεπτέμβριο του 1998. Αυτό που συνέβη στις 17 Σεπτεμβρίου του 1998, ημερομηνία κατά την οποία δεν είχαν ολοκληρωθεί οι διασκέψεις, ήταν σαφώς και επακριβώς προκαθορισμένο: η απόφαση εξεδόθη από τους τρεις εναπομείναντες δικαστές.

Εκτίμηση

21. Φρονώ ότι η επιχειρηματολογία της αναιρεσείουσας στηρίζεται σε εσφαλμένη ερμηνεία του Κανονισμού Διαδικασίας. Η αρχή την οποία επικαλείται: «όποιος δεν δύναται να λάβει μέρος στην έκδοση της αποφάσεως, δεν δύναται να λάβει μέρος ούτε στις διασκέψεις» δεν προκύπτει από τις διατάξεις του Κανονισμού Διαδιακασίας που παραθέτει η αναιρεσείουσα.

22. Αντιθέτως, το άρθρο 32, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας ρυθμίζει, όπως μπορεί να γίνει αντιληπτό, μόνο την περίπτωση κατά την οποία λόγω απουσίας ή κωλύματος ενός ή περισσοτέρων δικαστών προκύπτει άρτιος αριθμός δικαστών, γεγονός το οποίο υπό ορισμένες περιστάσεις καθιστά αδύνατη την απαιτούμενη από το άρθρο 33, παράγραφος 5, του Κανονισμού Διαδικασίας πλειοψηφία για την έκδοση αποφάσεως. Αυτό συνέβη —όπως ορθώς εκθέτει η αναιρεσείουσα— στην υπόθεση Finsider[9]. Ωστόσο, στην προκειμένη υπόθεση η αποχώρηση δύο δικαστών από το τμήμα, λόγω μερικής ανανεώσεως των μελών του Πρωτοδικείου, δεν αποτελεί περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 32, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας: οι δικαστές απεχώρησαν λόγω λήξεως της θητείας τους, παρέμεινε δε στο τμήμα περιττός αριθμός δικαστών.

23. Ο Κανονισμός Διαδικασίας δεν περιλαμβάνει στο σύνολό του καμία γενική ρύθμιση σχετικά με το πώς το Πρωτοδικείο πρέπει να αντιμετωπίζει την αποχώρηση δικαστών κατά τη διάρκεια της εκκρεμοδικίας. Ως εκ τούτου, η επιλεγείσα εν προκειμένω οδός της εξακολουθήσεως της διαδικασίας με τον εναπομείναντα αριθμό δικαστών είναι κατ' αρχήν σύμφωνη με τον Κανονισμό Διαδικασίας, εφόσον δεν αντιβαίνει στις ειδικές διατάξεις που αφορούν τις περιπτώσεις κωλύματος των δικαστών κατά τη διάρκεια της διαδικασίας.

24. Οι ειδικές αυτές διατάξεις περιλαμβάνονται, όσον αφορά τις αποφάσεις που εκδίδουν τα τμήματα, στο άρθρο 32, παράγραφοι 1 και 3, και στο άρθρο 33, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας. Σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, στις διασκέψεις πρέπει να μετέχει περιττός αριθμός δικαστών (άρθρο 32, παράγραφος 1), οι δικαστές πρέπει να είναι τουλάχιστον τρεις (άρθρο 32, παράγραφος 3) και στις διασκέψεις μπορούν να λάβουν μέρος μόνον οι δικαστές που μετέσχον στην προφορική διαδικασία (άρθρο 33, παράγραφος 2). Προϋπόθεση για τη συμμετοχή στην έκδοση της αποφάσεως είναι η συμμετοχή στην τελική διάσκεψη (άρθρο 33, παράγραφος 5). Στην παρούσα υπόθεση συνέτρεχαν όλες οι προϋποθέσεις. Επομένως, είχαν τεθεί και οι κατά το άρθρο 82, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας απαιτούμενες για το νομότυπο της αποφάσεως υπογραφές (μόνον) εκείνων των δικαστών οι οποίοι —όπως εδείχθη— μετέσχον νομίμως στις τελικές συζητήσεις και στην έκδοση της αποφάσεως.

25. Είναι προφανές ότι η αναιρεσείουσα προχωρεί περισσότερο και υποστηρίζει ότι ο Κανονισμός Διαδικασίας παρουσιάζει κενά διότι δεν περιλαμβάνει μια γενική ρύθμιση για την περίπτωση της αποχωρήσεως δικαστών κατά τη διάρκεια της εκκρεμοδικίας καθιστώντας δυνατή την καταχρηστική εφαρμογή του στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η αποχώρηση των δικαστών μπορούσε να προβλεφθεί (όπως π.χ. στην περίπτωση της λήξεως της θητείας τους). Επομένως, η αναιρεσείουσα φρονεί ότι ο Κανονισμός Διαδικασίας χρήζει συμπληρωματικής ερμηνείας σύμφωνα με την οποία η σύνθεση του τμήματος πρέπει να παραμένει αμετάβλητη μετά την προφορική διαδικασία καθ' όλο το χρονικό διάστημα των διασκέψεων μέχρις εκδόσεως της αποφάσεως.

26. Στο σημείο αυτό παρέλκει η εξέταση του αν το «δικαίωμα στον νόμιμο δικαστή», όπως

9 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 8.

προφανώς το αντιλαμβάνεται η αναιρεσείουσα και ως δικαιολογητική βάση για την ανάγκη της συμπληρωματικής ερμηνείας την οποία απαιτεί η αναιρεσείουσα, αποτελεί πράγματι τμήμα του κοινοτικού δικαίου [10].

27. Σκοπός του Κανονισμού Διαδικασίας είναι η διασφάλιση των συμφερόντων ενός οργανωμένου νομικού συστήματος. Η προτεινόμενη από την αναιρεσείουσα ερμηνεία του Κανονισμού Διαδικασίας δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να στηριχθεί αποκλειστικά και μόνον στην καθαρά υποθετική [11] δυνατότητα να επηρεαστεί η σύνθεση του τμήματος κατά την τελική διάσκεψη και την έκδοση της αποφάσεως μέσω του κατάλληλου χρονικού καθορισμού τους σε σχέση με την εκ περιτροπής λήξη της θητείας ορισμένων δικαστών του Πρωτοδικείου.

28. Ο αλυσιτελής χαρακτήρας των απαιτήσεων που θέτει η αναιρεσείουσα σε σχέση με τον Κανονισμό Διαδικασίας καταφαίνεται από τις συνέπειές τους. Πράγματι, στην περίπτωση που επίκειται η εκ περιτροπής λήξη της θητείας ορισμένων δικαστών ενός τμήματος υπάρχουν μόνον δύο δυνατότητες προκειμένου να διασφαλιστεί ότι στις διασκέψεις μετέχουν μόνον εκείνοι οι δικαστές οι οποίοι μπορούν να λάβουν μέρος και στην έκδοση της αποφάσεως: είτε οι διασκέψεις και η έκδοση της αποφάσεως πραγματοποιούνται —όπως προτείνει προφανώς η αναιρεσείουσα— υποχρεωτικώς πριν από την εκ περιτροπής λήξη της θητείας των αποχωρούντων δικαστών είτε οι δικαστές των οποίων επίκειται η αποχώρηση αποκλείονται υποχρεωτικώς από τις διασκέψεις και την έκδοση αποφάσεων ήδη πριν από τη λήξη της θητείας τους.

29. Προκειμένου να είναι πρόσφορη η παρεχόμενη έννομη προστασία, δεν πρέπει να συντέμνεται η διάρκεια των δικαστικών διασκέψεων που προηγούνται της εκδόσεως της αποφάσεως απλώς και μόνον διότι επίκειται η εκ περιτροπής αποχώρηση ενός ή περισσοτέρων δικαστών. Όσον αφορά τον αποκλεισμό των δικαστών αυτών από τις διασκέψεις και την έκδοση αποφάσεων, αρκεί να λεχθεί ότι η συμμετοχή των δικαστών στις διασκέψεις και στην έκδοση αποφάσεων αποτελεί τον πυρήνα των δραστηριοτήτων τους. Ο αποκλεισμός των δικαστών, των οποίων η θητεία πρόκειται να λήξει, θα ισοδυναμούσε στην περίπτωση αυτή με την αξίωση για πρόωρη λήξη της θητείας τους.

30. Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι μια αρχή, σύμφωνα με την οποία όποιος δεν δύναται να λάβει μέρος στην έκδοση της αποφάσεως, δεν δύναται να λάβει μέρος ούτε στις διασκέψεις, δεν βρίσκει έρεισμα στον Κανονισμό Διαδικασίας λόγω της γενικότερης σημασίας που έχει η οργάνωση της έννομης προστασίας την οποία διασφαλίζει ο Κανονισμός Διαδικασίας.

31. Δεδομένου ότι η σύνθεση του τμήματος κατά την έκδοση της αποφάσεως ήταν κατά τα λοιπά σύμφωνη με τον Κανονισμό Διαδικασίας, δεν υπάρχει διαδικαστική πλημμέλεια.

10 — Απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Μαΐου 1995, C-7/94, Gaal (Συλλογή 1995, σ. I-1031).

11 — Θα έπρεπε στην παρούσα υπόθεση ο προέδρος του τμήματος να ορίσει τον χρόνο των διασκέψεων και της εκδόσεως της αποφάσεως κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μην είναι δυνατόν σε καμία περίπτωση να επηρεάσει *ο ίδιος* την έκδοση της αποφάσεως λόγω της δυνατότητας προβλέψεως της αποχωρήσεώς του;

32. Επομένως, ο *πρώτος* λόγος αναιρέσεως με τον οποίο προβάλλεται η κακή σύνθεση του τμήματος πρέπει να απορριφθεί ως *αβάσιμος*.

2. Επί της παραλείψεως διεξαγωγής προταθείσας αποδείξεως (*δεύτερος* λόγος αναιρέσεως)

Επιχειρήματα των διαδίκων

33. Η *αναιρεσείουσα* υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο παραβίασε το άρθρο 24 του οργανισμού ΕΚΑΧ του Δικαστηρίου, σε συνδυασμό με το άρθρο 65 του Κανονισμού Διαδικασίας, διότι δεν δέχθηκε το παρατιθέμενο στη σκέψη 109 της αναρεσιβαλλομένης αποφάσεως αίτημά της να της επιδειχθεί το πρωτότυπο των πρακτικών της Επιτροπής. Με το πρωτότυπο των πρακτικών αυτών θα ήταν δυνατό να αποδειχτεί ότι η Επιτροπή δεν διέθετε την απαιτούμενη απαρτία κατά τη λήψη της αποφάσεώς της.

34. Κατά την αναιρεσείουσα, το Πρωτοδικείο κακώς αρκέστηκε στην ερμηνεία των αποσπασματικώς και μόνον προσκομισθέντων πρακτικών προς απόδειξη της παρουσίας των μελών της Επιτροπής, μολονότι το απόσπασμα αυτό περιείχε αντιφατικά μεταξύ τους στοιχεία. Στη σελίδα 40 των πρακτικών διαπιστώνεται η παρουσία δύο διευθυντών των αντίστοιχων γραφείων μελών της Επιτροπής και ενός συνεργάτη του γραφείου μέλους της Επιτροπής «εν απουσία των μελών της Επιτροπής», ενώ στη σελίδα 2 των πρακτικών διαπιστώνεται η παρουσία αυτών των μελών της Επιτροπής.

35. Η αρχή της πλήρους διαλευκάνσεως της υποθέσεως επιβάλλει όπως το Πρωτοδικείο ζητεί την προσκόμιση και προβαίνει στην εξέταση του πλήρους κειμένου του πρωτοτύπου των πρακτικών, προτού η αναφανείσα αντίφαση στη διατύπωση του αποσπάσματος των πρακτικών «"αρθεί" μέσω διορθωτικής ερμηνείας».

36. Κατά τα λοιπά, το απόσπασμα των πρακτικών δεν περιέχει στο αποφασιστικής σημασίας σημείο XXV (συσκέψεις για τη λήψη αποφάσεως) ούτε την πρόταση ενός η περισσοτέρων μελών της Επιτροπής, η οποία απαιτείται σύμφωνα με το άρθρο 6, πρώτη περίοδος, του εσωτερικού κανονισμού της Επιτροπής, ούτε το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας.

37. Η προσκόμιση του πλήρους κειμένου του πρωτοτύπου των πρακτικών θα ήταν βάσει των ανωτέρω αναγκαία προκειμένου η αναιρεσείουσα να είναι σε θέση να εξετάσει αν από τα πρακτικά αποδεικνύεται η τήρηση των προϋποθέσεων που πρέπει να πληρούνται προκειμένου να είναι έγκυρη η προσβαλλόμενη απόφαση.

38. Η *Επιτροπή* υποστηρίζει κατ' αρχάς ότι η αιτίαση είναι απαράδεκτη, δεδομένου ότι η

διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών και η εκτίμηση των αποδεικτικών στοιχείων που προσκομίστηκαν ενώπιον του Πρωτοδικείου δεν ελέγχεται αναιρετικώς.

39. Η Επιτροπή υποστηρίζει επίσης ότι και οι αιτιάσεις της αναιρεσείουσας σχετικά με την ερμηνεία των πρακτικών από το Πρωτοδικείο είναι αβάσιμες. Η αναφορά στον Κ. ως συνεργάτη του γραφείου μέλους της Επιτροπής, το οποίο μετέσχε στη σύσκεψη «εν απουσία» ενός μέλους της Επιτροπής, δεν σημαίνει ότι το μέλος της Επιτροπής δεν μετέσχε στη σύσκεψη. Στη σελίδα 34 των πρακτικών αναφέρεται ότι το μέλος της Επιτροπής μετέσχε στη σύσκεψη.

40. Η αναιρεσείουσα δεν αναφέρει ποιες περαιτέρω πληροφορίες θα μπορούσε να αντλήσει από την προσκόμιση του πλήρους κειμένου του πρωτοτύπου των πρακτικών σε σχέση με το προσκομισθέν αντίγραφο ορισμένων αποσπασμάτων τους. Εφόσον όμως δεν υπάρχει κανένα σοβαρό στοιχείο απ' το οποίο να προκύπτει ότι το αντίγραφο των αποσπασμάτων αυτών δεν είχε νομοτύπως εκδοθεί, εφαρμόζεται το τεκμήριο νομιμότητος που ισχύει για τις κοινοτικές πράξεις. Το Πρωτοδικείο δεν είχε επιφυλάξεις ως προς την ερμηνεία των πρακτικών οι οποίες θα δικαιολογούσαν τη διεξαγωγή περαιτέρω αποδείξεων.

Εκτίμηση

41. Η αιτίαση της παράνομης παραλείψεως διεξαγωγής προταθείσας αποδείξεως αποτελεί εκ πρώτης όψεως αιτίαση που στηρίζεται σε διαδικαστική πλημμέλεια του Πρωτοδικείου (άρθρο 51 του Οργανισμού ΕΚΑΧ), ο δε σχετικός λόγος αναιρέσεως θα ήταν σε κάθε περίπτωση παραδεκτός, εφόσον γινόταν δεκτό ότι υπάρχει μια δικονομική αρχή η οποία υποχρεώνει το Πρωτοδικείο να δέχεται υπό ορισμένες προϋποθέσεις τις αιτήσεις για τη διεξαγωγή αποδείξεων.

42. Η αναιρεσείουσα συνάγει την ανωτέρω αρχή από την «αρχή της πλήρους διαλευκάνσεως της υποθέσεως» την οποία επικαλείται. Ωστόσο, το άρθρο 24 του οργανισμού ΕΚΑΧ, το οποίο επικαλείται η αναιρεσείουσα προς στήριξη της απόψεώς της, ορίζει απλώς ότι το Δικαστήριο (εν προκειμένω το Πρωτοδικείο) «δύναται» να ζητήσει από τους διαδίκους την προσκόμιση όλων των εγγράφων «που επιθυμεί». Ως εκ τούτου, από τις σχετικές διατάξεις του κοινοτικού δικαίου δεν μπορεί να συναχθεί μια τόσο γενική υποχρέωση του Πρωτοδικείου να δέχεται κατ' αρχήν τις αιτήσεις των διαδίκων για τη διεξαγωγή αποδείξεων. Επομένως, είναι προφανές ότι δεν υπάρχει διαδικαστική πλημμέλεια και, ως εκ τούτου, ο σχετικός λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος.

43. Φρονώ ότι είναι τελείως αμφίβολο αν πρέπει να θεωρείται ως κατ' αρχήν παραδεκτός ένας λόγος αναιρέσεως που επιγράφεται «παράλειψη διεξαγωγής προταθείσας αποδείξεως».

44. Και τούτο διότι στις περισσότερες περιπτώσεις ο επιγραφόμενος ως «παράλειψη διεξαγωγής προταθείσας αποδείξεως» λόγος αναιρέσεως έγκειται ουσιαστικά στο ότι ένας

διάδικος προβάλλει απλώς την αιτίαση ότι το Πρωτοδικείο εκτίμησε εσφαλμένα άλλα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία προσκομίστηκαν ενώπιόν του δεχόμενο π.χ. το περιεχόμενό τους ως πλήρη απόδειξη για ορισμένα πραγματικά περιστατικά, μολονότι προβλήθηκαν συμπληρωματικά ή αντίθετα («παραλειφθέντα») αποδεικτικά στοιχεία. Ωστόσο, ο λόγος αναιρέσεως είναι απαράδεκτος εφόσον βάλλει κατά της εκτιμήσεως των αποδείξεων από το Πρωτοδικείο, πλην της περιπτώσεως της παραμορφώσεως του περιεχομένου των αποδεικτικών στοιχείων [12].

45. Επομένως, φρονώ ότι είναι απαράδεκτος σε κάθε περίπτωση ένας λόγος αναιρέσεως, ο οποίος επιγράφεται ως «παράλειψη διεξαγωγής προταθείσας αποδείξεως», εφόσον ο αναιρεσείων επικρίνει με αυτόν τον λόγο αναιρέσεως στην πραγματικότητα *το περιεχόμενο* της εκτιμήσεως από το Πρωτοδικείο ορισμένων άλλων αποδεικτικών στοιχείων [13].

46. Αυτό ακριβώς συμβαίνει στην παρούσα υπόθεση: η αναιρεσείουσα εν προκειμένω αμφισβητεί προφανώς την παραδοχή του Πρωτοδικείου ότι από το αντίγραφο των αποσπασμάτων των πρακτικών απαντήθηκε το ζήτημα αν υπήρχε ή όχι η απαιτούμενη απαρτία κατά τη λήψη της αποφάσεως από την Επιτροπή. Επομένως, ως προς το σημείο αυτό η αναιρεσείουσα βάλλει, στην πραγματικότητα, με τον *δεύτερο* λόγο αναιρέσεως, κατά της εκτιμήσεως του αποδεικτικού υλικού από το Πρωτοδικείο [14], τον οποίο όμως αποφεύγει να διατυπώσει έτσι [15].

47. Ως εκ τούτου, ο *δεύτερος* λόγος αναιρέσεως, με τον οποίο προβάλλεται η γενική αιτίαση της «παραλείψεως διεξαγωγής προταθείσας αποδείξεως», πρέπει να απορριφθεί ως *απαράδεκτος*.

Επικουρικώς: εξέταση του βασίμου του λόγου αναιρέσεως

48. Όπως φαίνεται από τη μέχρι τούδε νομολογία του [16] επί παρεμφερών λόγων αναιρέσεως, το Δικαστήριο δεν έχει ακόμη αποφανθεί σχετικά με το ζήτημα του κατ' αρχήν παραδεκτού τους. Ωστόσο έχει εξετάσει το βάσιμο ανάλογων επιχειρημάτων [17]. Στην περίπτωση που το Δικαστήριο δεν δεχθεί τους λόγους για τους οποίους προτείνω να απορριφθεί αυτός ο λόγος αναιρέσεως ως απαράδεκτος, θα επιθυμούσα να εξετάσω —με την επιβαλλόμενη συντομία— το ζήτημα του βασίμου του δευτέρου λόγου αναιρέσεως.

12 — Αν γινόταν δεκτό ότι στις περιπτώσεις αυτές η «παράλειψη διεξαγωγής προταθείσας αποδείξεως» αποτελεί παραδεκτό λόγο αναιρέσεως, θα ήταν δυνατό —υπό την προϋπόθεση ότι έχουν υποβληθεί συγκεκριμένες αιτήσεις για τη διεξαγωγή αποδείξεων κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία— να υπόκειται σε αναίρεση στην πράξη κάθε εκτίμηση πραγματικών περιστατικών από το Πρωτοδικείο στην περίπτωση που δεν διέταξε τη διεξαγωγή της προταθείσας αποδείξεως.

13 — Θα ήταν επίσης πιθανόν, αλλά άνευ σημασίας εν προκειμένω, να προβάλλεται με τον επιγραφόμενο ως «παράλειψη διεξαγωγής προταθείσας αποδείξεως» λόγο αναιρέσεως η παραβίαση του ουσιαστικού δικαίου για τον λόγο ότι το Πρωτοδικείο, στον βαθμό που δεν προχώρησε στη διεξαγωγή αποδείξεων για ορισμένα ζητήματα, παρέλειψε να εξετάσει ή δεν εξέτασε ορθώς κάποιο νομικό ζήτημα. Αυτό θα συνέβαινε στην περίπτωση π.χ. που θα επιρριπτόταν στο Πρωτοδικείο ότι δεν επέτρεψε τη διεξαγωγή αποδείξεων για πραγματικά περιστατικά τα οποία θα μπορούσαν να αποδείξουν μια νομική ένσταση. Η αιτίαση της παραλείψεως εφαρμογής ή της εσφαλμένης εφαρμογής του ουσιαστικού δικαίου αποτελεί όμως καθ' εαυτήν επιτρεπτό λόγο αναιρέσεως και, ως εκ τούτου, δεν θα απαιτείται κατά κανόνα ούτε στις περιπτώσεις αυτές η προβολή ενός ιδιαίτερου λόγου αναιρέσεως επιγραφομένου «παράλειψη διεξαγωγής προταθείσας αποδείξεως».

14 — Βλ. κατωτέρω σημείο 64.

15 — Αντιθέτως, βλ. την επιχειρηματολογία της αναιρεσείουσας στην υπόθεση C-196/99 P, Aristrain κατά Επιτροπής βλ. συναφώς το σημείο 23 των προτάσεών μου τις οποίες θα αναγνώσω σήμερα επί της ανωτέρω υποθέσεως (απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 2003, Συλλογή 2003, σ. I-11005, σ. I-11011).

16 — Για το παραδεκτό λόγου αναιρέσεως με τον οποίο προβάλλεται ορισμένη διαδικαστική πλημμέλεια βλ. τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Léger της 3ης Φεβρουαρίου 1998, στην υπόθεση C-185/95 P, Baustahlgewebe κατά Επιτροπής (απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1998, Συλλογή 1998, σ. I-8417).

17 — Συναφώς, είτε δεν ετίθετο προφανώς ζήτημα παραδεκτού τους είτε η επιχειρηματολογία εθεωρείτο σιωπηρώς παραδεκτή.

49. Στην απόφαση επί της υποθέσεως Baustahlgewebe το Δικαστήριο εξέτασε, σε συνάρτηση με την αιτίαση της παραλείψεως διεξαγωγής προταθείσας αποδείξεως, τις «εν προκειμένω περιστάσεις» και διαπίστωσε ότι «η εκτίμηση του Πρωτοδικείου, ως προς τη χρησιμότητα της εξετάσεων των [...] δεν μπορεί να αμφισβητηθεί» [18].

50. Στην απόφαση επί της υποθέσεως Connolly, το Δικαστήριο διαπίστωσε σχετικά με την προβληθείσα αιτίαση της παράνομης παραλείψεως μη διεξαγωγής προταθείσας αποδείξεως ότι «επιβάλλεται η υπογράμμιση ότι, κατά κανόνα, για να πειστεί ο δικαστής ως προς το βάσιμο του ισχυρισμού ενός διαδίκου ή, τουλάχιστον, για να κρίνει αναγκαίο να παρέμβει ευθέως στην αναζήτηση αποδεικτικών στοιχείων, δεν αρκεί η επίκληση ορισμένων πραγματικών περιστατικών προς στήριξη μιας αξιώσεως· απαιτείται επίσης η προσκόμιση αρκούντως ακριβών, αντικειμενικών και συγκλινουσών ενδείξεων ικανών να θεμελιώσουν το αληθές τους ή το πιθανολογούμενον ως αληθές τους» [19].

51. Επομένως, το Δικαστήριο έχει υπόψη του την ακόλουθη κατανομή καθηκόντων όσον αφορά το ζήτημα της διεξαγωγής αποδείξεων κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία: ο διάδικος ο οποίος ζητεί να προσκομίσει ένα ορισμένο αποδεικτικό στοιχείο στη διαδικασία πρέπει να προβάλει τεκμηριωμένα το ποια πραγματικά περιστατικά πρέπει κατά την άποψή του να αποδειχθούν και ότι η ύπαρξή τους είναι τουλάχιστον πιθανή. Το Πρωτοδικείο οφείλει να εξετάζει τη χρησιμότητα της διεξαγωγής αποδείξεων.

52. Στην παρούσα υπόθεση λείπει ήδη το στοιχείο της τεκμηριωμένης επιχειρηματολογίας της προσφεύγουσας κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία. Η αναιρεσείουσα ζήτησε από το Πρωτοδικείο τη διεξαγωγή αποδείξεων (προσκόμιση του πρωτοτύπου των πρακτικών) απλώς και μόνο, σύμφωνα με τα δικά της λεγόμενα, προκειμένου να μπορέσει να εξετάσει απλώς το *αν* τα πρακτικά θα μπορούσαν να αποδείξουν ότι υπήρχε η απαιτούμενη απαρτία κατά τη λήψη της αποφάσεως από την Επιτροπή. Ως εκ τούτου, η αναιρεσείουσα δεν προέβαλε την ύπαρξη στοιχείων για συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά τα οποία θα μπορούσαν να αποδειχθούν μόνον από το πλήρες κείμενο του πρωτοτύπου των πρακτικών.

53. Στην περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει ότι είναι παραδεκτός ο *δεύτερος* λόγος αναιρέσεως, με τον οποίο προβάλλεται η παράλειψη διεξαγωγής προταθείσας αποδείξεως, θα πρέπει εν πάση περιπτώσει να απορριφθεί ως *αβάσιμος*.

Β — *Επί των λόγων αναιρέσεως με τους οποίους προβάλλεται η εσφαλμένη εκτίμηση της τυπικής νομιμότητας της αποφάσεως*

1. Επί της προσβολής των διαδικαστικών δικαιωμάτων της αναιρεσείουσας από την Επιτροπή (*τέταρτος* λόγος αναιρέσεως)

Επιχειρήματα των διαδίκων

54. Η *αναιρεσείουσα* βάλλει κατά της σκέψεως 88 της αναιρεσιβαλλομένης αποφά-

18 — Υπόθεση προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 16, σκέψη 68.

19 — Απόφαση της 6ης Μαρτίου 2001, C-274/99 P, Connolly (Συλλογή 2001, σ. I-1611, σκέψη 113).

σεως και υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο δεν δέχθηκε ότι τα διαδικαστικά δικαιώματα της αναιρεσείουσας προσβλήθηκαν λόγω των ανεπαρκών ερευνών της Επιτροπής σχετικά με τις δικές της ενέργειες. Συναφώς, το Πρωτοδικείο έλαβε κυρίως υπόψη του το γεγονός ότι η ΓΔ IV μπορούσε να στηριχτεί στα έγγραφα της ΓΔ III χωρίς να τα εξετάσει η ίδια. Κατά την αναιρεσείουσα, η εκτίμηση αυτή είναι εσφαλμένη.

55. Η *Επιτροπή* θεωρεί ότι η αιτίαση αυτή είναι απαράδεκτη, δεδομένου ότι η διαπίστωση του Πρωτοδικείου στη σκέψη 88 της αποφάσεως ότι οι διευκρινίσεις ήσαν ακριβείς και διεξοδικές και ότι ως εκ τούτου δεν υπήρχε κανένας λόγος να εξετάσει τα έγγραφα αυτά η ΓΔ IV, αποτελεί διαπίστωση πραγματικών γεγονότων η οποία δεν υπόκειται στον αναιρετικό έλεγχο του Δικαστηρίου.

Εκτίμηση

56. Δεδομένου ότι οι ανωτέρω αιτιάσεις συμπίπτουν κατ' ουσίαν με την επιχειρηματολογία της αναιρεσείουσας Thyssen Stahl AG στην υπόθεση C-194/99 P, παραπέμπω στα σημεία 21 επ. των προτάσεών μου, τις οποίες θα αναγνώσω σήμερα στην ανωτέρω υπόθεση, όπου διευκρινίζω τους λόγους για τους οποίους ο *τέταρτος* λόγος αναιρέσεως πρέπει να θεωρηθεί ως απαράδεκτος. Οι λόγοι αυτοί ισχύουν και εν προκειμένω.

57. Συνεπώς, ο *τέταρτος* λόγος αναιρέσεως, με τον οποίο προβάλλεται ότι το Πρωτοδικείο δεν έλαβε υπόψη του την προσβολή των διαδικαστικών δικαιωμάτων της αναιρεσείουσας από την Επιτροπή, πρέπει να απορριφθεί ως *απαράδεκτος*.

2. Επί του ζητήματος της νομότυπης κυρώσεως της αποφάσεως της Επιτροπής και της αντιστοιχίας περιεχομένου μεταξύ της αποφάσεως που κοινοποιήθηκε στην αναιρεσείουσα και της αποφάσεως που έλαβε η Επιτροπή (*τρίτος* λόγος αναιρέσεως)

Επιχειρήματα των διαδίκων

58. Η *αναιρεσείουσα* υποστηρίζει ότι είναι εσφαλμένη η διαπίστωση του Πρωτοδικείου σχετικά με τη νομότυπη λήψη και το περιεχόμενο της αποφάσεως της Επιτροπής. Από τα πρακτικά που προσκομίστηκαν ενώπιον του Πρωτοδικείου δεν προκύπτει η λήψη της αποφάσεως αυτής. Αντιθέτως, το Πρωτοδικείο στη σκέψη 139 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως κατέληξε, βάσει των ισχυρισμών που προέβαλαν οι πληρεξούσιοι δικηγόροι της Επιτροπής τους οποίους το Πρωτοδικείο δέχθηκε χωρίς να ελέγξει, ότι το περιεχόμενο της αποφάσεως που ελήφθη προκύπτει με σαφήνεια από έγγραφο το οποίο φυλάσσεται μαζί με τα πρακτικά.

59. Κατά την αναιρεσείουσα, τα ανωτέρω δεν αρκούν για το εφαρμοζόμενο από το Πρωτοδικείο «τεκμήριο νομιμότητας των κοινοτικών πράξεων», διότι το περιεχόμενο της κοινοτικής πράξεως είναι, ελλείψει νομότυπης πρωτοκολλήσεως, αμφίβολο.

60. Επίσης, από τα προσκομισθέντα αντίγραφα των πρακτικών δεν προκύπτει αν κατά τη λήψη της αποφάσεως από το σώμα των επιτρόπων είχε επιτευχθεί η απαιτούμενη απαρτία.

61. Η *Επιτροπή* θεωρεί ότι οι αιτιάσεις αυτές είναι απαράδεκτες, δεδομένου ότι η αναιρεσείουσα βάλλει κατά της διαπιστώσεως πραγματικών περιστατικών και κατά της εκτιμήσεως του αποδεικτικού υλικού, για τα οποία αρμόδιο είναι μόνον το Πρωτοδικείο.

62. Επικουρικώς, η Επιτροπή αντιτάσσει στην αναιρεσείουσα ότι το άρθρο 16, παράγραφος 1, του εσωτερικού κανονισμού του 1993 δεν απαιτεί η απόφαση να προκύπτει από τα πρακτικά· αντιθέτως, η απόφαση θα πρέπει «να προσαρτάται» σε αυτά.

63. Απαράδεκτη επίσης είναι η αιτίαση ότι από το αντίγραφο των πρακτικών δεν προκύπτει αν επετεύχθη η απαιτούμενη απαρτία. Στη διαπίστωση αυτή προέβη το Πρωτοδικείο στις σκέψεις 111 έως 124 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως κατόπιν διεξοδικής εκτιμήσεως του αποδεικτικού υλικού, του οποίου την προσκόμιση είχε ζητήσει, προκειμένου να διευκρινιστούν οι σχετικές αιτιάσεις.

Εκτίμηση

64. Δεδομένου ότι οι ανωτέρω αιτιάσεις συμπίπτουν κατ' ουσίαν με την επιχειρηματολογία της αναιρεσείουσας Thyssen Stahl AG στην υπόθεση C-194/99 P, παραπέμπω στα σημεία 52 επ. και 63 επ. των προτάσεών μου τις οποίες θα αναγνώσω σήμερα επί της ανωτέρω υποθέσεως όπου εκθέτω τους λόγους για τους οποίους ο *τρίτος* λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος. Αυτοί οι λόγοι ισχύουν και εν προκειμένω.

65. Επομένως, ο *τρίτος* λόγος αναιρέσεως, με τον οποίο προβάλλεται ότι το Πρωτοδικείο δεν έλαβε υπόψη του το γεγονός ότι δεν επετεύχθη η απαιτούμενη απαρτία και ότι η απόφαση της Επιτροπής δεν είχε κυρωθεί νομοτύπως πρέπει να θεωρηθεί *απαράδεκτος*.

Γ — *Επί των λόγων αναιρέσεως με τους οποίους προβάλλεται η εσφαλμένη εκτίμηση της ουσιαστικής νομιμότητας της αποφάσεως*

1. Επί του αυτοτελούς χαρακτήρα της παραβάσεως των κανόνων του ανταγωνισμού διά της συμμετοχής στο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών (*έβδομος* λόγος αναιρέσεως)

Επιχειρήματα των διαδίκων

66. Η *αναιρεσείουσα* υποστηρίζει ότι από τη σκέψη 373 της αναιρεσιβαλλομένης αποφά-

σεως προκύπτει ότι η Επιτροπή διαπίστωσε κατά τη διάρκεια της προφορικής συζητήσεως ότι το επίμαχο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών δεν αποτελεί αυτοτελή παράβαση του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, γεγονός το οποίο ανταποκρίνεται απολύτως στην άποψη της προσφεύγουσας την οποία εξέθεσε κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία. Ως εκ τούτου, το Πρωτοδικείο προέβη σε κρίση σχετικά με τον αυτοτελή χαρακτήρα του συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών, μολονότι ο ισχυρισμός αυτός δεν υπέκειτο πλέον στον έλεγχό του. Επομένως, το Πρωτοδικείο έκρινε ultra petita παραβιάζοντας, ως εκ τούτου, τις σχετικές δικονομικές διατάξεις.

67. Επιπλέον, η αναιρεσείουσα φρονεί ότι με την εκτίμηση του συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών ως αυτοτελούς στοιχείου του πραγματικού μιας πράξεως αντιβαίνουσας στους κανόνες του ανταγωνισμού κατά την έννοια του άρθρου 65 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, το Πρωτοδικείο ερμήνευσε εσφαλμένα τη διάταξη αυτή. Το Πρωτοδικείο εσφαλμένως έκρινε ότι αρκεί το γεγονός ότι το σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών *μπορούσε* να επηρεάσει τη συμπεριφορά των επιχειρήσεων, σύμφωνα όμως με το άρθρο 65 της Συνθήκης ΕΚΑΧ το σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών θα έπρεπε να *τείνει* στο αποτέλεσμα αυτό.

68. Ως προς την επιχειρηματολογία της Επιτροπής ότι το ζήτημα αν το σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών είχε αυτοτελή σημασία αποτελεί αμφισβήτηση διαπιστώσεων πραγματικών γεγονότων οι οποίες δεν υπόκεινται σε αναιρετικό έλεγχο, η αναιρεσείουσα προβάλλει ότι ο αυτοτελής χαρακτήρας του συστήματος αυτού είναι δυνατόν να κριθεί και χωρίς τον έλεγχο πραγματικών γεγονότων βάσει νομικών κριτηρίων.

69. Το Πρωτοδικείο διαπίστωσε με τις σκέψεις 691 επ. ότι η Επιτροπή υπερεκτίμησε τις επιπτώσεις του συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών επί του καθορισμού τιμών και, ως εκ τούτου, μείωσε αναλόγως το πρόστιμο. Έπρεπε όμως το Πρωτοδικείο για τους ίδιους λόγους να ακυρώσει ή εν πάση περιπτώσει να μειώσει σε σημαντικό βαθμό και το αναφερόμενο στη σκέψη 634 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως χωριστό πρόστιμο ύψους 2 580 000 ECU το οποίο επιβλήθηκε για τη συμμετοχή στο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών.

70. Παραλείποντας το Πρωτοδικείο να πράξει αυτό, παρέβη την απαγόρευση της διπλής επιβολής ποινής. Η παράβαση της απαγορεύσεως αυτής ήταν δυνατόν να προβληθεί μόνον με την αίτηση αναιρέσεως, διότι η Επιτροπή ανακάλεσε τον ισχυρισμό της ότι η συμμετοχή στο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών αποτελεί παράβαση του άρθρου 65 της Συνθήκης ΕΚΑΧ το πρώτον με την απάντησή της σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου.

71. Η *Επιτροπή* θεωρεί ότι αυτός ο λόγος αναιρέσεως είναι απαράδεκτος στο μέτρο που στηρίζεται στην εξεταζόμενη στη σκέψη 373 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως δήλωση της Επιτροπής στην οποία προέβη κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία (σχετικά με τον αυτοτελή χαρακτήρα της παραβάσεως των κανόνων του ανταγωνισμού μέσω της συμμετοχής στο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών). Κατά την Επιτροπή, το Πρωτοδικείο ήταν υποχρεωμένο να ελέγξει την απόφαση της Επιτροπής και δεν δεσμευόταν από τις δηλώσεις της Επιτροπής στο πλαίσιο της ένδικης διαδικασίας.

72. Όπως προκύπτει από την ανάγνωση των σκέψεων 374 έως 380 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο έπρεπε να αξιολογήσει ορισμένα πραγματικά περιστατικά προκειμένου να προβεί στον χαρακτηρισμό του συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών ως αυτοτελούς παραβάσεως και, ως εκ τούτου, ο λόγος αναιρέσεως είναι και ως προς το σημείο αυτό απαράδεκτος.

73. Η Επιτροπή θεωρεί ότι ο λόγος αναιρέσεως είναι και ως προς το σημείο αυτό απαράδεκτος στον βαθμό που στηρίζεται στην απαγόρευση της διπλής επιβολής ποινής. Η αιτίαση αυτή, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 708 επ. της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, προβλήθηκε ήδη ενώπιον του Πρωτοδικείου, αν και με άλλη νομική βάση. Εξάλλου, η Επιτροπή με το υπόμνημά της αντικρούσεως υποστηρίζει ότι η αναιρεσείουσα θα μπορούσε να προβάλλει τη διπλή επιβολή ποινής ήδη κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία και ότι εκ του λόγου αυτού ο λόγος αναιρέσεως είναι απαράδεκτος.

74. Περαιτέρω, ο λόγος αναιρέσεως είναι αβάσιμος στο μέτρο που αφορά τις επιπτώσεις του συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών. Στις σκέψεις 691 επ. το Πρωτοδικείο δεν λαμβάνει υπόψη του το σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών, αλλά μια γενική και μη δεσμευτική ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τις προσδοκώμενες από τις επιχειρήσεις τιμές την οποία η ΓΔ ΙΙΙ θεωρούσε επιτρεπτή. Ωστόσο, οι επιχειρήσεις είχαν σε τακτική βάση επαφές, τις οποίες απέκρυπταν από την Επιτροπή, προκειμένου να ανταλλάξουν τρέχοντα, ενημερωμένα και εξατομικευμένα στοιχεία σχετικά με παραγγελίες και παραδόσεις οι οποίες έβαιναν κατά πολύ πέραν μιας απλής ανταλλαγής απόψεων σχετικά με τις προβλέψεις περί τιμών. Το ότι οι οικονομικές επιπτώσεις των συμφωνιών σχετικά με τον καθορισμό τιμών θα ήσαν μικρότερης εκτάσεως αν οι επιχειρήσεις είχαν περιοριστεί σε μια ανταλλαγή απόψεων όπως αυτή που εθεωρείτο επιτρεπτή από τη ΓΔ ΙΙΙ δεν έχει καμία απολύτως σχέση με τον καθορισμό και την επιμέτρηση του προστίμου για τη συμμετοχή της αναιρεσείουσας στο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών.

75. Κατά τα λοιπά, η συμμετοχή στο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών αποτελεί χωριστή παράβαση, εκ του λόγου δε αυτού νομίμως επιβλήθηκε χωριστό πρόστιμο.

Εκτίμηση

76. Με το πρώτο σκέλος του *έβδομου* λόγου αναιρέσεως η αναιρεσείουσα αιτιάται το Πρωτοδικείο για υπέρβαση εξουσίας η οποία έγκειται στο γεγονός ότι το Πρωτοδικείο με τη διαπίστωσή του ότι η συμμετοχή στο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών αποτελεί αυτοτελή παράβαση του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ υπερακόντισε το περιεχόμενο της αποφάσεως της Επιτροπής, όπως το εννοούσε η Επιτροπή κατά τη διαδικασία ενώπιον του ίδιου του Πρωτοδικείου.

77. Με αυτόν τον λόγο αναιρέσεως όμως η αναιρεσείουσα δεν βάλλει κατά της εσφαλμένης εφαρμογής του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, αλλά προβάλλει ότι παραβιάστηκε το άρθρο 33 της Συνθήκης ΕΚΑΧ.

78. Δεδομένου ότι οι ανωτέρω αιτιάσεις συμπίπτουν κατ' ουσίαν με την επιχειρηματολογία της αναιρεσείουσας Thyssen Stahl AG στην υπόθεση C-194/99 P, παραπέμπω στα σημεία 89 επ. των προτάσεών μου, τα οποία θα αναγνώσω σήμερα επί της ανωτέρω υποθέσεως, όπου εξηγώ τους λόγους για τους οποίους το πρώτο σκέλος του *έβδομου* λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο. Οι λόγοι αυτοί ισχύουν και εν προκειμένω.

79. Βάσει των ανωτέρω, το πρώτο σκέλος του *έβδομου* λόγου αναιρέσεως με το οποίο προβάλλεται η αιτίαση της υπερβάσεως εξουσίας από το Πρωτοδικείο πρέπει να απορριφθεί ως *αβάσιμο*.

80. Με το δεύτερο σκέλος του *έβδομου* λόγου αναιρέσεως η αναιρεσείουσα προβάλλει την αιτίαση ότι δεν ελήφθη υπόψη ότι η συμμετοχή σε σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών δεν αποτελεί αυτοτελή παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού. Και η αιτίαση της παράνομης διπλής επιβολής ποινής στηρίζεται στην παραδοχή ότι η συμμετοχή στο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών δεν αποτελεί ιδιαίτερη παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού.

81. Αντίθετα με την άποψη της Επιτροπής, φρονώ ότι ο λόγος αναιρέσεως είναι παραδεκτός ως προς το σημείο αυτό, δεδομένου ότι αφορά το θεμελιώδες ζήτημα αν ορισμένη συμπεριφορά πληροί το πραγματικό του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, επομένως αφορά ένα νομικό ζήτημα. Σχετικά με τον ισχυρισμό ότι ο λόγος αναιρέσεως είναι απαράδεκτος διότι επαναλαμβάνει αιτιάσεις οι οποίες προβλήθηκαν ήδη κατά τη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου (υπό την ταυτόχρονη επίκληση της απαγορεύσεως προβολής νέων ισχυρισμών) αρκεί η διαπίστωση ότι η αναιρεσείουσα στην επιχειρηματολογία της επ' αυτού του δεύτερου σκέλους του έβδομου λόγου αναιρέσεως ρητώς επικαλείται το σκεπτικό βάσει του οποίου για πρώτη φορά το Πρωτοδικείο δέχθηκε την ύπαρξη αυτοτελούς παραβάσεως του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η αναιρεσείουσα επαναλαμβάνει ισχυρισμούς τους οποίους προέβαλε κατά τη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου.

82. Δεδομένου ότι οι ανωτέρω αιτιάσεις συμπίπτουν κατ' ουσίαν με την επιχειρηματολογία της αναιρεσείουσας Thyssen Stahl AG στην υπόθεση C-194/99 P, παραπέμπω στα σημεία 109 επ. των προτάσεών μου, τις οποίες θα αναγνώσω σήμερα επί της ανωτέρω υποθέσεως, όπου διευκρινίζω τους λόγους για τους οποίους το δεύτερο σκέλος του *έβδομου* λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο. Οι λόγοι αυτοί ισχύουν και εν προκειμένω.

83. Επομένως, οδηγούμαι στο συμπέρασμα ότι ευσταθεί από νομικής απόψεως η παραδοχή του Πρωτοδικείου ότι η συμμετοχή στο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών αποτελεί αυτοτελή παράβαση των κανόνων του

ανταγωνισμού. Ως εκ τούτου, παρέλκει η εξέταση της αιτιάσεως περί διπλής επιβολής ποινής η οποία στηρίζεται στην αντίθετη άποψη.

84. Επομένως, το δεύτερος σκέλος του *έβδομου* λόγου αναιρέσεως, με το οποίο προβάλλεται ότι είναι εσφαλμένη η παραδοχή περί υπάρξεως αυτοτελούς παραβάσεως των κανόνων του ανταγωνισμού καθώς και ότι είναι ανεπίτρεπτη η διπλή επιβολή ποινής, πρέπει να απορριφθεί επίσης ως *αβάσιμο*.

85. Με το τρίτο σκέλος του *έβδομου* λόγου αναιρέσεως η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο κακώς δεν μείωσε το μέρος του προστίμου που αφορούσε τη συμμετοχή στο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών, μολονότι συνέτρεχαν και για το σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών οι λόγοι που συνέτρεχαν για τη μείωση του προστίμου που επιβλήθηκε για τις συμφωνίες περί καθορισμού τιμών. Με τον τρόπο αυτόν όμως η αναιρεσείουσα δεν προβάλλει την αιτίαση της εσφαλμένης εφαρμογής του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, αλλά της εσφαλμένης εφαρμογής του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ (υπολογισμός του ύψους του προστίμου).

86. Δεδομένου ότι οι ανωτέρω αιτιάσεις συμπίπτουν κατ' ουσίαν με την επιχειρηματολογία της αναιρεσείουσας Thyssen Stahl AG στην υπόθεση C-194/99 P, παραπέμπω στα σημεία 205 επ. των προτάσεών μου, τις οποίες θα αναγνώσω σήμερα επί της ανωτέρω υποθέσεως, όπου διευκρινίζω τους λόγους για τους οποίους το τρίτο σκέλος του *έβδομου* λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο. Οι λόγοι αυτοί ισχύουν και εν προκειμένω.

87. Επομένως, το τρίτο σκέλος του *έβδομου* λόγου αναιρέσεως, με το οποίο προβάλλεται η αιτίαση της εσφαλμένης εφαρμογής του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ κατά τον υπολογισμό του ύψους του προστίμου, πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο.

88. Επομένως, ο *έβδομος* λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί εν μέρει ως *απαράδεκτος* και κατά τα λοιπά ως *αβάσιμος*.

2. Επί των αρνητικών επιπτώσεων του συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών επί της «κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού» κατά την έννοια του άρθρου 65 της Συνθήκης ΕΚΑΧ (*έκτος* λόγος αναιρέσεως)

Επιχειρήματα των διαδίκων

89. Η *αναιρεσείουσα* υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο εσφαλμένως θεωρεί ότι ουδε-

μία επιρροή επί της ερμηνείας του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ έχει ο συσχετισμός του κανονιστικού περιεχομένου της διατάξεως αυτής με άλλες διατάξεις της Συνθήκης ΕΚΑΧ όπως π.χ. με τα άρθρα 60 και 46 έως 48 της Συνθήκης ΕΚΑΧ. Το τι συνιστά «κανονική λειτουργία του ανταγωνισμού» κατά την έννοια του άρθρου 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ προκύπτει αφού ληφθούν υπόψη οι κατά το κρίσιμο χρονικό σημείο ταυτόσημες απόψεις της Επιτροπής και των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων. Κατά την αναιρεσείουσα, από το γεγονός ότι και η ΓΔ ΙΙΙ φρονούσε ότι ήταν επιβεβλημένη ως ένα βαθμό η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των επιχειρήσεων του χαλυβουργικού τομέα, προκειμένου η Επιτροπή να είναι σε θέση να εκπληρώσει τα προβλεπόμενα από τη Συνθήκη ΕΚΑΧ καθήκοντά της, το Πρωτοδικείο θα έπρεπε να συναγάγει ότι η προστατευόμενη από το άρθρο 65, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚΑΧ «κανονική λειτουργία του ανταγωνισμού» δεν συμπίπτει με την έννοια του ανταγωνισμού την οποία προστατεύει το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ.

90. Κατά την αναιρεσείουσα, το Πρωτοδικείο διεπίστωσε ότι ακόμη και μια ανταλλαγή απόψεων των επιχειρήσεων σχετικά με τις προβλέψεις τους για την εξέλιξη των τιμών, όπως αυτή την οποία η ΓΔ ΙΙΙ θεωρούσε ως επιτρεπτή, ήταν δυνατόν να έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των τιμών στην αγορά στην έκταση που διαπιστώθηκε κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα και για τον λόγο αυτόν το Πρωτοδικείο μείωσε το πρόστιμο κατά 15 %. Εντούτοις, είναι εσφαλμένη η εκτίμηση του Πρωτοδικείου ότι δεν έχρηζε διευκρινίσεως το σε ποια έκταση οι επιχειρήσεις μπορούσαν να ανταλλάσσουν ατομικά στοιχεία προκειμένου να προετοιμάσουν τις συμβουλευτικές συναντήσεις με την Επιτροπή χωρίς να παραβιάζουν το άρθρο 65, παράγραφος 1. Η προαγωγή της διαφάνειας από τη ΓΔ ΙΙΙ πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά την ερμηνεία της εννοίας της κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού και όχι το πρώτον στο πλαίσιο των επιπτώσεων μιας παραβάσεως.

91. Η *Επιτροπή* θεωρεί ότι η αιτίαση αυτή είναι αβάσιμη. Η έννοια της κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού δεν μπορεί να ερμηνεύεται κατά το δοκούν από την Επιτροπή. Η συμπεριφορά της ΓΔ ΙΙΙ ενδέχεται να προκάλεσε κάποια σύγχυση σχετικά με το περιεχόμενο της έννοιας αυτής. Η συμπεριφορά αυτή δεν δύναται να μεταβάλλει αυτή την ίδια την έννοια. Η έννοια αυτή είναι δυνατόν να ερμηνευθεί μόνον βάσει της ίδιας της Συνθήκης. Αυτό έπραξε το Πρωτοδικείο με τις σκέψεις 268 έως 289 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως λαμβάνοντας υπόψη, αφενός, το άρθρο 60 και, αφετέρου, τα άρθρα 46 έως 48 της Συνθήκης ΕΚΑΧ.

92. Κατά τα λοιπά, υπάρχει μεγάλη απόσταση μεταξύ μιας ανταλλαγής πληροφοριών η οποία είναι επιβεβλημένη κατά την άποψη της ΓΔ ΙΙΙ και ενός συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών, το οποίο το Πρωτοδικείο θεώρησε στις σκέψεις 382 επ. της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ότι παραβιάζει τους κανόνες του ανταγωνισμού. Οι επιχειρήσεις, ανταλλάσσοντας σε τακτική βάση τρέχοντα, ενημερωμένα και εξατομικευμένα αριθμητικά στοιχεία σχετικά με παραγγελίες και παραδόσεις, υπερέβησαν κατά πολύ την απλή ανταλλαγή απόψεων.

Εκτίμηση

93. Δεδομένου ότι οι ανωτέρω αιτιάσεις συμπίπτουν κατ' ουσίαν με την επιχειρηματολογία της αναιρεσείουσας Thyssen Stahl AG στην υπόθεση C-194/99 P, παραπέμπω στα σημεία 135 επ. και 157 επ. των προτάσεών μου, τις οποίες θα αναγνώσω σήμερα επί της ανωτέρω υποθέσεως, όπου διευκρινίζω τους λόγους για τους οποίους ο *έκτος* λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος. Οι λόγοι αυτοί ισχύουν και εν προκειμένω.

94. Επομένως, ο *έκτος* λόγος αναιρέσεως, με τον οποίο προβάλλεται ότι εσφαλμένως το Πρωτοδικείο επιβεβαίωσε την παραδοχή ότι το σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών είχε αρνητικές επιπτώσεις επί της «κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού» κατά την έννοια του άρθρου 65 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Δ — *Επί του λόγου αναιρέσεως που αφορά την ανεπαρκή αιτιολογία του προστίμου (πέμπτος λόγος αναιρέσεως)*

Επιχειρήματα των διαδίκων

95. Η *αναιρεσείουσα* υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η Επιτροπή αιτιολόγησε επαρκώς το ύψος του προστίμου, μολονότι η αιτιολογία δεν παρέθετε τους μαθηματικούς τύπους τους οποίους χρησιμοποίησε η Επιτροπή, σύμφωνα με τη διαπίστωση του Πρωτοδικείου, προς υπολογισμό των προστίμων.

96. Η *Επιτροπή* φρονεί ότι αυτή η αιτίαση είναι αβάσιμη. Η παράθεση των μαθηματικών τύπων είναι μεν «ευκταία», δεν είναι όμως επιβεβλημένη.

Εκτίμηση

97. Δεδομένου ότι οι ανωτέρω αιτιάσεις συμπίπτουν κατ' ουσίαν με την επιχειρηματολογία της αναιρεσείουσας Thyssen Stahl AG στην υπόθεση C-194/99 P, παραπέμπω στα σημεία 217 επ. των προτάσεών μου, τα οποία θα αναγνώσω σήμερα επί της ανωτέρω υποθέσεως, όπου διευκρινίζω τους λόγους για τους οποίους ο *πέμπτος* λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος. Οι λόγοι αυτοί ισχύουν και εν προκειμένω.

98. Επομένως, ο *πέμπτος* λόγος αναιρέσεως, με τον οποίο προβάλλεται ότι δεν ελήφθη υπόψη η ανεπαρκής αιτιολογία του προστίμου, πρέπει να απορριφθεί ως *αβάσιμος*.

IV — Πρόταση

99. Βάσει των ανωτέρω προτείνω στο Δικαστήριο:

— να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως·

— να καταδικάσει την αναιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα.